

PHAROS4MPAs

**ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΗΣ
ΓΑΛΑΖΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗ
ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΘΑΛΑΣΣΑ:
ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΑΛΙΕΙΑ**

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΕΚΘΕΣΗ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
2019**

ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΑΛΙΕΙΑ: ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΘΑΛΑΣΣΑ

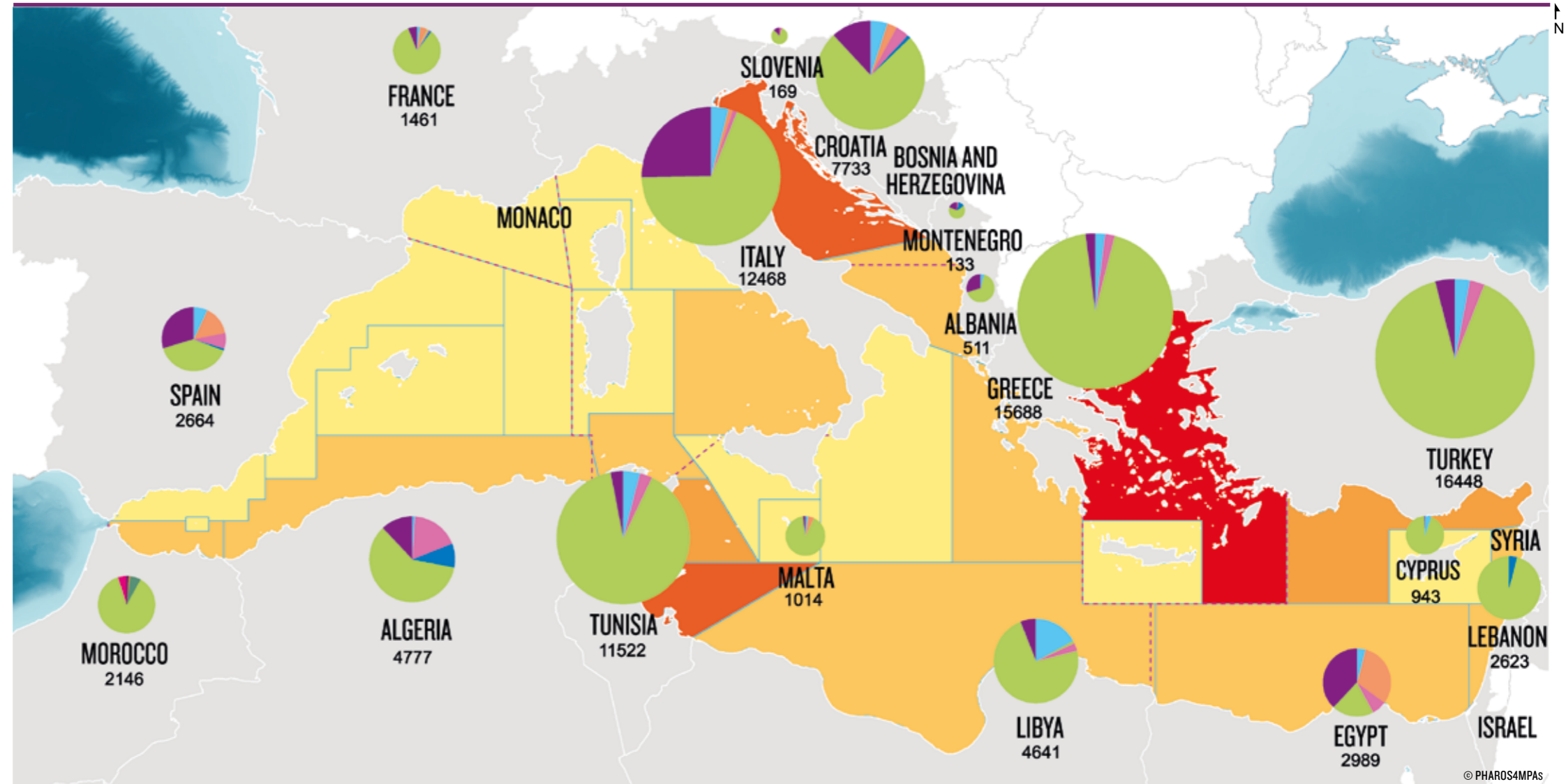
Οι αλιευτικές δραστηριότητες στη Μεσόγειο Θάλασσα αντιμετωπίζουν σοβαρές προκλήσεις λόγω της υπερεκμετάλλευσης. Το 80% περίπου όλων των αξιολογημένων αποθεμάτων αλιεύονται σε βαθμό που υπερβαίνει τα ασφαλή βιολογικά τους όρια, τα αλιεύματα μειώνονται και το μέγεθος των αλιευτικών στόλων της περιοχής περιορίζεται. Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η παράκτια ανάπτυξη και η ρύπανση συνιστούν περαιτέρω παράγοντες πίεσης για τα ιχθυοαποθέματα, ενώ παράλληλα η κλιματική αλλαγή τροποποιεί τη χωρική κατανομή, αλλά και την παραγωγικότητα των θαλασσίων ειδών σε όλη τη Μεσόγειο Θάλασσα. Οι εκφορτώσεις της επαγγελματικής αλιείας μειώνονται σταδιακά κατά την τελευταία 20ετία.

Οι δραστηριότητες μικρής παράκτιας αλιείας (ΜΠΑ) συνιστούν ακόμα το μεγαλύτερο μέρος της εμπορικής αλιείας στη Μεσόγειο, τόσο από πλευράς σκαφών (83% του συνολικού στόλου), όσο και από πλευράς απασχολούμενων (57% του συνολικού εργατικού δυναμικού). Η ΜΠΑ χρησιμοποιεί πληθώρα διαφορετικών τεχνικών και πάνω από 50 διαφορετικά είδη αλιευτικών εργαλείων για την αλίευση διάφορων ειδών ιχθύων, ενώ πολύ συχνά η χρήση διαφορετικών αλιευτικών εργαλείων εναλλάσσεται στη διάρκεια μιας αλιευτικής εξόδου. Ωστόσο, παρά τη μεγάλη κοινωνικοοικονομική της σημασία, η μικρή παράκτια αλιεία αντιμετωπίζει σήμερα πρωτοφανείς προκλήσεις λόγω της μείωσης των θαλασσίων πόρων.

Σύμφωνα με τον ορισμό της ΕΕ, ως «παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας» νοείται η αλιεία που διεξάγεται από αλιευτικά σκάφη ολικού μήκους μικρότερου των 12 μέτρων, τα οποία δεν χρησιμοποιούν συρόμενα εργαλεία αλιείας, συμπεριλαμβανομένων των κυκλωτικών δικτύων, των δραγών και των τρατών, που περιλαμβάνονται στον πίνακα 3 του Παραρτήματος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 26/2004 (20) της Επιτροπής.

Σημεία εκφόρτωσης ΜΠΑ (ιχθυόσκαλες) υπάρχουν σε διάφορα σημεία των ακτών, αλλά και στους αλιευτικούς λιμένες. Το γεγονός αυτό καθιστά την αποτελεσματική παρακολούθηση, έλεγχο και επίβλεψη (monitoring, control, surveillance - MCS) της ΜΠΑ εξαιρετικά δύσκολη. Η ετερογένεια των αγορών και των σημείων πώλησης περιπλέκει ακόμα περισσότερο την αποτίμηση των δραστηριοτήτων του κλάδου αυτού. Επιπλέον, η διαχείριση του κλάδου είναι εξαιρετικά κατακερματισμένη και οι παράκτιοι αλιείς εκπροσωπούνται ελάχιστα, τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΣΤΙΣ ΥΠΟΠΕΡΙΟΧΕΣ ΓΕΑΜ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΛΙΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ - GFCEM) ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑ ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΑ.

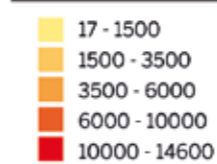

0 250 500 750km

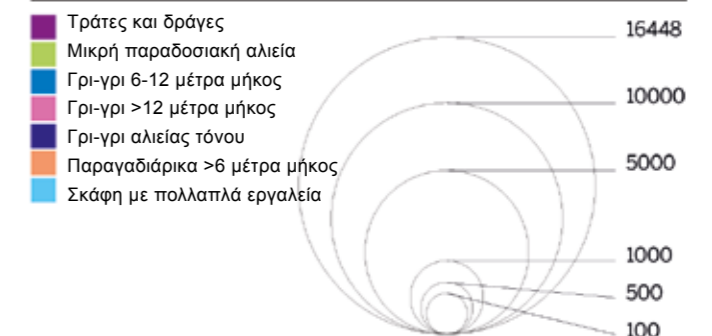
ΠΗΓΗ: FAO (2016, 2018)

FAQ_SUB_AREAmcd
Όριο υποπεριοχής ΓΕΑΜ

ΔΗΛΩΘΕΝΤΑ ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΣΚΑΦΗ

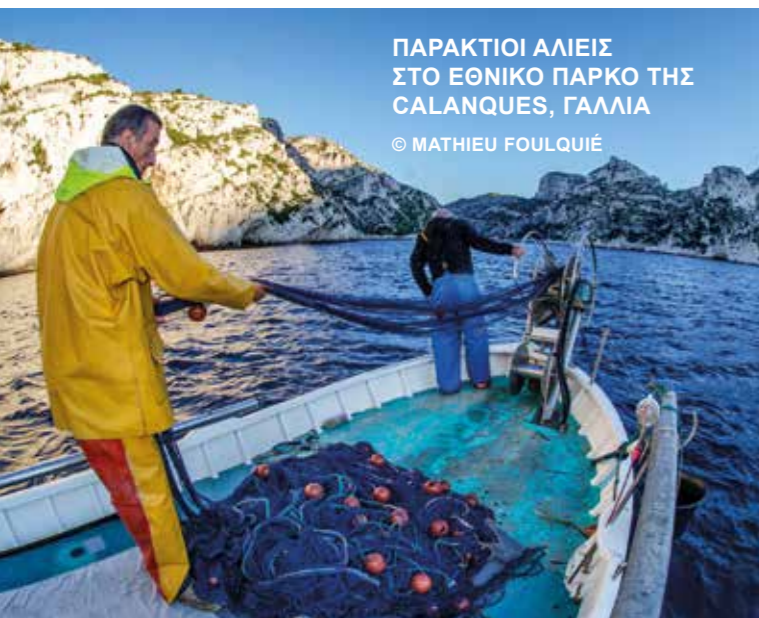

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ

Παρόλα αυτά, κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας έχουν καταβληθεί σοβαρές προσπάθειες για τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου του κλάδου αυτού. Στις προσπάθειες αυτές περιλαμβάνεται το **Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για την Μικρή Παράκτια Αλιεία στη Μεσόγειο Θάλασσα και τη Μαύρη Θάλασσα της FAO και της GEAM (RPOA-SSF)** και η Υπουργική Διακήρυξη που το πλαισιώνει. Η υλοποίηση του εν λόγω Σχεδίου Δράσης έχει θεμελιώδη σημασία για τη βιωσιμότητα του κλάδου και αφορά σε ΘΠΠ όπου νέες πρακτικές έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές τόσο από οικολογική, όσο και από κοινωνικοοικονομική άποψη.

ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ: ΜΑΚΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΑΛΙΕΙΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΤΗΣ CALANQUES, ΓΑΛΛΙΑ
© MATHIEU FOULQUIÉ

Η οριοθέτηση των περισσότερων ΘΠΠ έχει γίνει κυρίως για λόγους προστασίας και συμπληρωματικά με σκοπό την προστασία ή την ανάκαμψη αλιευτικών ειδών ή/και οικοτόπων. Οι ΘΠΠ με πλήρη ή υψηλή προστασία είναι σε θέση να προσφέρουν οικολογικά οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του αριθμού, της βιομάζας, της πυκνότητας και της γονιμότητας των πληθυσμών ιχθύων. Το αποκαλούμενο «reserve effect» (αποτέλεσμα προστασίας), έχει ως αποτέλεσμα την εξαγωγή βιομάζας ιχθύων σε αλιευτικά πεδία και ενδέχεται να φέρει οικονομικά οφέλη για την ΜΠΑ των όμορων περιοχών.

Η οριοθέτηση ΘΠΠ στη Μεσόγειο Θάλασσα συνιστά σχετικά πρόσφατη εξέλιξη για την ΜΠΑ. Ενώ οι ΘΠΠ και άλλα χωρικά εργαλεία όπως οι Απαγορευμένες Περιοχές Αλιείας (Fisheries Restricted Areas - FRAs) είναι σε θέση να υποστηρίξουν την οικοσυστημική προσέγγιση της αλιευτικής διαχείρισης, η οριοθέτηση παράκτιων ΘΠΠ έχει θέσει νέους περιορισμούς στη δραστηριότητα των αλιέων. Το παραπάνω έχει προκαλέσει συχνά συγκρούσεις, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις έχει καταστήσει δυσχερή την προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ ΘΠΠ και παράκτιων αλιέων. Εντούτοις, η κατάσταση εξελίσσεται. Όλο και μεγαλύτερος αριθμός φορέων διαχείρισης των ΘΠΠ και παράκτιων αλιέων διαπιστώνουν ότι ο διάλογος συμβάλλει στη δημιουργία κοινού οράματος και στόχων, όπως είναι για παράδειγμα η ανάκαμψη των αλιευτικών πόρων.

ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΑΛΙΕΙΑΣ

Σε παγκόσμια κλίμακα, η ΜΠΑ εξασφαλίζει τα προς το ζην στις παράκτιες κοινότητες και συμβάλλει ουσιαστικά στη διατροφική ασφάλεια, ειδικά στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το ίδιο ισχύει και για τη λεκάνη της Μεσογείου, ειδικά σε χώρες όπου υπάρχουν πολλοί παράκτιοι αλιείς. Παρόλο που αποφέρει μόνον το 26% των συνολικών εσόδων της αλιείας, η ΜΠΑ αντιστοιχεί στο 59% περίπου της συνολικής απασχόλησης επί σκάφους στη Μεσόγειο θάλασσα, προσφέροντας περίπου 134.300 θέσεις εργασίας που αντιπροσωπεύουν το 80% του Μεσογειακού στόλου, επανδρώνοντας περίπου 60.000 σκάφη. Η συνολική συνεισφορά του κλάδου στο εισόδημα από δραστηριότητες εμπορικής αλιείας της περιοχής το 2017 ανήλθε σε 519 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (24%).

Παρά το γεγονός ότι ο όγκος των αλιευμάτων της ΜΠΑ είναι σχετικά χαμηλός σε σύγκριση με την εμπορική αλιεία μεγάλης κλίμακας, η ΜΠΑ ενδέχεται παρόλα αυτά να επηρεάσει τόσο τους αλιευτικούς πόρους, όσο και τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Παρόλο που και άλλοι παράγοντες -συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής αλλαγής, της ρύπανσης από θαλάσσιες και χερσαίες πηγές και της ερασιτεχνικής αλιείας - συμβάλλουν στη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων, η ΜΠΑ μπορεί να έχει

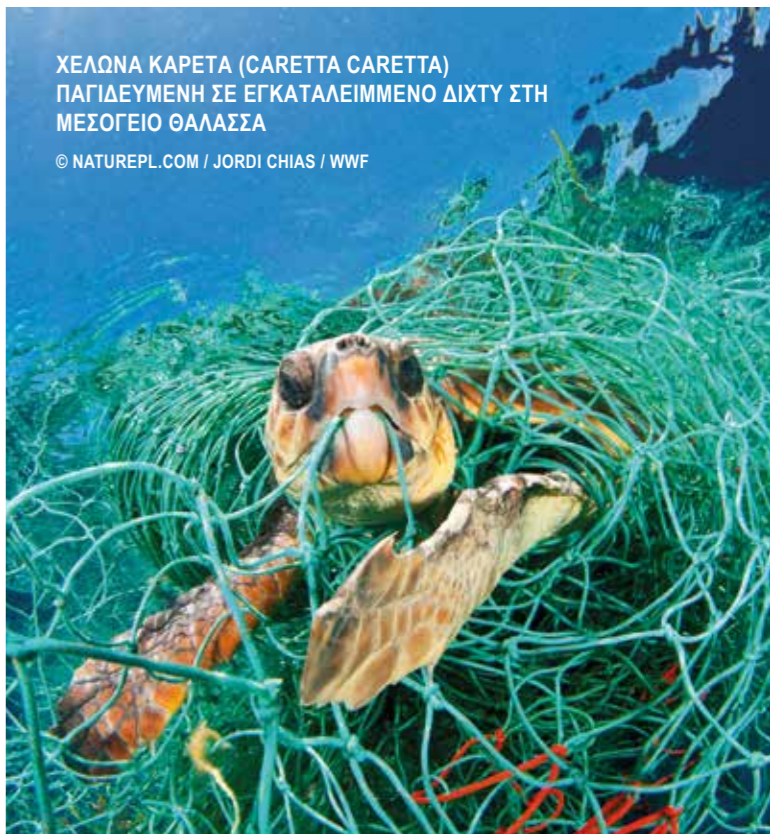
σοβαρές επιπτώσεις, όταν για παράδειγμα η αλιευτική προσπάθεια είναι εξαιρετικά υψηλή. Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, η ΜΠΑ θεωρείται ως δραστηριότητα με μικρότερες οικολογικές επιπτώσεις σε σύγκριση με τη βιομηχανική αλιεία, εξού και αντιμετωπίζεται συνήθως ως πιο βιώσιμη μορφή αλιείας.

Οι δυνητικές επιπτώσεις περιλαμβάνουν:

- **Τη μεταβολή της βιοποικιλότητας και την τροποποίηση της λειτουργίας των οικοσυστημάτων** μέσω της αφαίρεσης σημαντικών ειδών (π.χ. των ανώτερων θηρευτών) ή ιχθύων συγκεκριμένου μεγέθους. Ως σημαντικά είδη-κλειδιά θεωρούνται τα είδη εκείνα που λειτουργούν ρυθμιστικά, συμβάλλοντας στον έλεγχο του πολλαπλασιασμού άλλων ειδών. Εξάλλου, τα μεγαλύτερα θηλυκά γεννούν περισσότερους απογόνους, παραμένουν γόνιμα για μεγαλύτερη χρονική περίοδο, γεννούν μεγαλύτερα αυγά και προνύμφες που έχουν καλύτερα ποσοστά επιβίωσης από τα μικρότερου μεγέθους θηλυκά.
- **Τη στοχοποίηση ειδών που κατατάσσονται στα τρωτά είδη** σύμφωνα με τον Κόκκινο Κατάλογο της Διεθνούς Ενώσεως για την Προστασία της Φύσης (IUCN). Με βάση μελέτη που διεξήχθη στη Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία, το 50% περίπου των συνολικών αλιευμάτων της ΜΠΑ σε παράκτια ύδατα και το 100% στην ανοιχτή θάλασσα είναι τρωτά είδη.
- **Επιπτώσεις στα ερμαφρόδιτα είδη ιχθύων εξαιτίας της αλιείας με βάση το μέγεθος των ιχθύων.** Τέτοια είδη είναι ο ροφός (*Eriophragus marginatus*) και συνιστούν σημαντικό μέρος των αλιευμάτων. Η αλιεία ενδέχεται να απομακρύνει δυσανάλογα μεγάλο αριθμό του ενός ή του άλλου φύλου, τροποποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις αναλογίες φύλου και οδηγώντας σε περιορισμένο αριθμό ωαρίων ή σπερματοζωαρίων.
- **Αλιεύματα, μικρότερα του ελάχιστου μεγέθους εκφόρτωσης**, πράγμα που σημαίνει ότι τα είδη αυτά δεν προλαβαίνουν να ωριμάσουν και να αναπαραχθούν. Ειδικότερα, ολόένα αυξάνονται οι ανησυχίες που αφορούν την θνησιμότητα που προκαλεί η αλιεία εξαιτίας των παρεπιπτόντων και των απορριπτόμενων αλιευμάτων, παράγοντες που απειλούν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα πολλών αλιευτικών δραστηριοτήτων, αλλά και την προστασία της βιοποικιλότητας σε πληθώρα περιοχών.
- **Υποβάθμιση οικοτόπων με άμεσο και έμμεσο τρόπο.** Ορισμένες αλιευτικές τεχνικές (όπως για παράδειγμα οι δράγες μικρής κλίμακας), αλλά και η αγκυροβόληση, καταστρέφουν ή διαβρώνουν τους ευάλωτους οικοτόπους, συμπεριλαμβανομένων των λιβαδιών Ποσειδωνίας, των κοραλλιογενών σχηματισμών και των βαθένων βραχυδών οικοτόπων που περιέχουν εδραίους και τρωτούς οργανισμούς όπως γοργόνιες, σφουγγάρια και κοράλλια.
- Αρνητικές επιπτώσεις έχουν και τα **απολεσθέντα ή εγκαταλειμμένα αλιευτικά εργαλεία**, όπως για παράδειγμα δίχτυα, αγκίστρια και πετονιές. Τα αλιευτικά εργαλεία που έχουν ως αποτέλεσμα την άδηλη αλιεία (ghost fishing) συνεχίζουν να πιάνουν ψάρια, ενώ εργαλεία κάθε είδους μπορεί να προκαλέσουν φθορές (εκτριβή) των εδραίων ειδών όπως είναι τα κοράλλια και οι γοργόνιες. Επιπλέον, αντιπροσωπεύουν μεγάλο μέρος των θαλάσσιων απορριμμάτων. Το πετρέλαιο και οι αντιπροθετικές βαφές συνιστούν επίσης σημαντικές πηγές ρύπανσης.

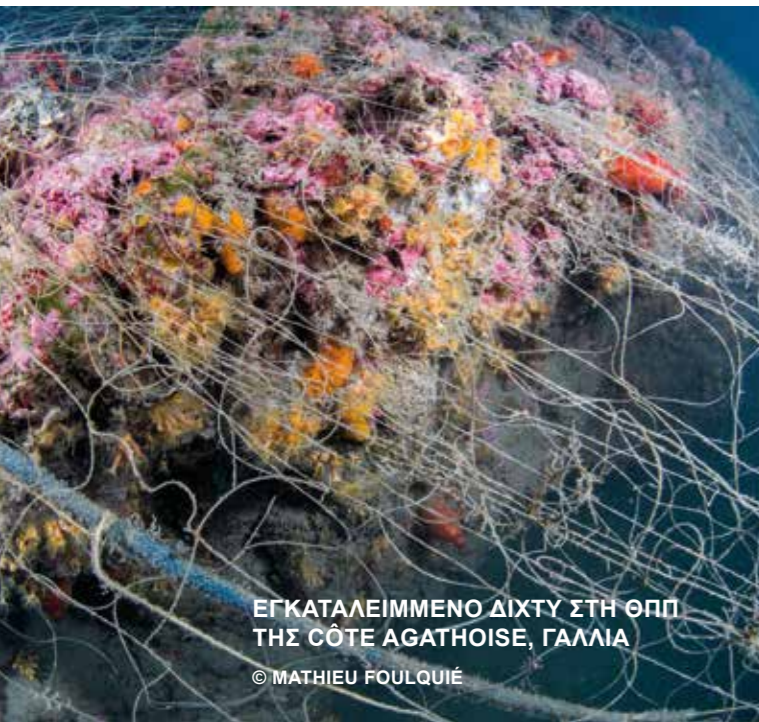
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΠΑ ΣΤΑ ΥΠΟ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ, ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΑ Ή ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΕΙΔΗ

Τα σκάφη της ΜΠΑ είναι εκείνα που επηρεάζουν περισσότερο τα θαλάσσια θηλαστικά, όταν τα τελευταία πιαστούν στα δίχτυα τους. Το μεγαλύτερο μέρος του στόλου της Μεσογείου αποτελείται από μικρά σκάφη που χρησιμοποιούν στατικά δίχτυα, βενθικά ή πελαγικά παραγάδια. Ο εξοπλισμός αυτός είναι πιθανό να προκαλεί περισσότερους εκούσιους ή ακούσιους θανάτους θαλάσσιων χελώνας από ό,τι τα μεγάλα σκάφη που δουλεύουν συνήθως με τράτες βυθού ή πελαγικά παραγάδια. Ο συνολικός αριθμός θαλάσσιων χελωνών που πιάνονται ως παρεπιπτόντα αλιεύματα στη Μεσόγειο υπολογίζεται στις 132.000, ενώ η πιθανή ετήσια θνησιμότητα στις 44.000. Η αλιεία με απλάδια, μανωμένα δίχτυα, παραγάδια και τράτες βυθού θεωρείται ως μείζονα απειλή για την επιβίωση των πληθυσμών ελασμοβραγχίων (καρχαριοειδών και σελαχιών) στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα. Τα θαλασσοπούλια επηρεάζονται κυρίως από τα παραγάδια, όταν επιχειρούν να ψαρέψουν τα δολώματα τους.

ΧΕΛΩΝΑ ΚΑΡΕΤΑ (CARETTA CARETTA) ΠΑΓΙΔΕΥΜΕΝΗ ΣΕ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΟ ΔΙΧΤΥ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΘΑΛΑΣΣΑ

© NATUREPL.COM / JORDI CHIAS / WWF

ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΟ ΔΙΧΤΥ ΣΤΗ ΘΠΠ ΤΗΣ CÔTE AGATHOISE, ΓΑΛΛΙΑ

© MATHIEU FOULQUIÉ

ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΘΠΠ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΕ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΘΜΟ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ Ή ΕΛΑΧΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΠΑ ΣΤΙΣ ΘΠΠ

Σε επίπεδο Μεσογείου, η υλοποίηση του Περιφερειακού Σχεδίου Δράσης για την ΜΠΑ της ΓΕΑΜ (RPOA-SSF, GFCM) μέχρι το 2028 θα είναι καθοριστική για την ευθυγράμμιση των κοινοτήτων μικρής παράκτιας αλιείας με τις αρχές βιώσιμης ανάπτυξης. Τα συμβαλλόμενα μέρη οφείλουν να καθορίσουν το ταχύτερο δυνατόν τις δράσεις προτεραιότητας που προτίθενται να υλοποιήσουν. Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος της ΓΕΑΜ και ως εκ τούτου, οι πολιτικές της ΕΕ πρέπει να εναρμονιστούν με το Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης για την ΜΠΑ της ΓΕΑΜ (RPOA-SSF).

Οι νέοι κανονισμοί της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ), όπως για παράδειγμα οι κανονισμοί ελέγχου, οφείλουν να λάβουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες της ΜΠΑ και να επιλέξουν μια προσέγγιση που είναι εφικτό να υλοποιηθεί πρακτικά και αποτελεσματικά χωρίς υπερβολικό φόρτο εργασίας.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Οι εθνικές δημόσιες αρχές δύνανται να ασκήσουν τη σοβαρότερη επιρροή κατά την υλοποίηση και τον συντονισμό διεθνών πολιτικών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και αυτό ισχύει τόσο για το RPOA-SSF, όσο και για τις πολιτικές της ΕΕ. Σε γενικές γραμμές οφείλουν να υποστηρίξουν την υλοποίηση πλαισίων φιλικών προς το περιβάλλον, όπως για παράδειγμα της οικοσυστημικής προσέγγισης.

Μετά την Οδηγία της ΕΕ για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (ΘΧΣ) (ΟΔΗΓΙΑ 2014/89/EU), τα κράτη μέλη της ΕΕ βρίσκονται πλέον στη διαδικασία της κατάρτισης των θαλάσσιων χωροταξικών τους σχεδίων καθώς και των οραμάτων και των στρατηγικών που τα συνοδεύουν. Η διαδικασία αυτή πρέπει να έχει ολοκληρωθεί ως το 2021. Το ζήτημα του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού απασχολεί και τρίτες χώρες μη-μέλη της ΕΕ, αν και σε μη δεσμευτική βάση. Τυχόν νέες οικονομικές εξελίξεις που αφορούν ή έχουν επιπτώσεις για τις αλιευτικές περιοχές πρέπει να συζητούνται εκτενώς με τους εκπροσώπους των αλιέων.

Τα περιβαλλοντικά μέτρα χρειάζεται να ληφθούν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της ΜΠΑ πρέπει:

- Να αποτρέπουν τις υπερβολικές επιπτώσεις της ΜΠΑ στους θαλάσσιους πόρους και τα τρωτά θαλάσσια είδη, επιβάλλοντας περιορισμούς στο μέγεθος και τα είδη των εργαλείων, περιορισμούς στην αλιευτική προσπάθεια, εποχιακές απαγορεύσεις κ.λπ.
- Να βελτιώνουν την επιλεκτικότητα των αλιευτικών εργαλείων με βάση το μέγεθος και το είδος των αλιευμάτων.
- Να προάγουν επενδύσεις για την εξεύρεση αλιευτικών πρακτικών που ελαχιστοποιούν τα απορριπτόμενα αλιεύματα, αποφεύγοντας ή περιορίζοντας την ανεπιθύμητη αλιεία τόσο των εμπορικών, όσο και των μη εμπορικών αποθεμάτων.
- Να υποστηρίξουν την απαγόρευση αλιευτικών δραστηριοτήτων σε περιοχές όπου υπάρχει υψηλή πιθανότητα ανεπιθύμητων αλιευμάτων, συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού ζωνών ανάκαμψης ιχθυαποθεμάτων σε περιοχές αναπαραγωγής και περιοχές συγκέντρωσης γόνου.
- Να υποστηρίξουν - σε στενή συνεργασία με τους αλιείς - την αύξηση της έκτασης των περιοχών απαγόρευσης της αλιείας που συμβάλλουν στην ανάκαμψη των οικοσυστημάτων και των θαλάσσιων πόρων.
- Να ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις των αλιευτικών δραστηριοτήτων και των εργαλείων στους εύλωτους οικότοπους, όπως τα λιβάδια Ποσειδωνίας και οι κοραλλιογενείς σχηματισμοί.
- Να καταρτίζουν προγράμματα διαχείρισης εγκαταλεημένων αλιευτικών εργαλείων από τη συλλογή τους ως την τελική τους επεξεργασία ή την ανακύκλωσή τους, σε συνδυασμό με σχέδια συλλογής απορριμμάτων από τις περιοχές εκφόρτωσης (ιχθυόσκαλες).

ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ, ΚΡΟΑΤΙΑ

© DARKO MIHALIC WWF MEDITERRANEAN FISHMPABLUE

Από κοινωνικοοικονομικής πλευράς, τα προαναφερθέντα μέτρα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- Ανάπτυξη εθνικού νομικού πλαισίου, το οποίο θα διευκολύνει τη συνδιαχείριση της αλιείας με στόχο την βιωσιμότητα των αποθεμάτων.
- Βελτίωση των νομικών πλαισίων που προάγουν την οργάνωση του κλάδου της ΜΠΑ υπό μορφή συνεταιρισμών, ομάδων ή οργανώσεων παραγωγών, μικροεπιχειρήσεων ή άλλων δομών, ώστε να μπορέσουν οι αλιείς να διαχειρίζονται καλύτερα τις δραστηριότητές τους, να μοιράζονται τις δαπάνες, να εξασφαλίζουν προστιθέμενη αξία, να αναπτύσσουν σχέδια διαφοροποίησης (όπως για παράδειγμα οι δραστηριότητες αλιευτικού τουρισμού) και να εξασφαλίζουν πώληση των αλιευμάτων τους είτε απευθείας στους καταναλωτές, είτε χωρίς πολλούς μεσολαβητές.
- Διασφάλιση καλής και ισότιμης πρόσβασης σε περιοχές εκφόρτωσης κατάλληλα εξοπλισμένες ώστε να διευκολύνουν τις δραστηριότητες ΜΠΑ (πλήρως εξυπηρετούμενες περιοχές αγκυροβόλησης, σημεία πρόσδεσης, αποθήκες ψυγεία, πόσιμο νερό, παγομηχανές, διάθεση και ανακύκλωση απορριμμάτων, όπως για παράδειγμα των κιβωτίων από διογκωμένο πολυστυρένιο, κ.λπ.).
- Συνυπολογισμό των ερασιτεχνικών αλιευτικών δραστηριοτήτων κατά την κατάρτιση πολυετών προγραμμάτων διαχείρισης της αλιείας.
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών και των τοπικών κοινοτήτων σχετικά με τις δραστηριότητες ΜΠΑ και τα οφέλη τους, με σκοπό τη βελτίωση της εικόνας του κλάδου της μικρής παράκτιας αλιείας.

Η συνεργασία με τις ΘΠΠ μπορεί να ωφελήσει τους αλιείς, καθώς αμφότεροι επιδιώκουν κοινούς στόχους και ειδικότερα την ανάκαμψη των ιχθυαποθεμάτων και την προστασία των οικοτόπων που χρησιμοποιούν τα ψάρια στα διάφορα στάδια της ζωής τους. Τα διαχειριστικά σχέδια πολλών ΘΠΠ υποστηρίζουν ήδη ορισμένους από αυτούς τους στόχους: η υλοποίηση εθνικών στρατηγικών οφείλει συνεπώς να λάβει υπόψη της την υφιστάμενη εμπειρία καθώς και τις γνωστές βέλτιστες πρακτικές.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΘΠΠ

Οι υπεύθυνοι διαχείρισης των ΘΠΠ έχουν ρόλο-κλειδί στη διαχείριση της ΜΠΑ. Ειδικότερα, θα πρέπει:

- Να πάρουν πρωτοβουλία για την έναρξη μόνιμου και στενού διαλόγου με τον κλάδο της ΜΠΑ και να υλοποιήσουν πολιτικές διακυβέρνησης που υποστηρίζουν τη συνδιαχείριση.
- Να παρακολουθούν την ΜΠΑ με σκοπό την υποστήριξη των μέτρων διαχείρισης.
- Να χρησιμοποιούν ορθή οριοθέτηση περιοχών, ειδικά κατά τον καθορισμό ζωνών απαγόρευσης της αλιείας. Οι προσεγγίσεις οριοθέτησης περιοχών πρέπει να στοχεύουν στην αποφυγή αλληλεπίδρασης ή σύγκρουσης όσον αφορά την πρόσβαση σε θαλάσσιους πόρους διαφόρων ειδών αλιευτικών εργαλείων τόσο μεταξύ των αλιέων (π.χ. μεταξύ των μεγάλης κλίμακας βιομηχανικών αλιευτικών επιχειρήσεων και των ερασιτεχνών αλιέων), όσο και με άλλους εμπλεκόμενους.
- Να προετοιμάσουν και να υλοποιήσουν διαχειριστικό σχέδιο αλιείας. Στα ειδικά μέτρα διαχείρισης μπορούν να συμπεριληφθούν και τα εξής:
  - Περιορισμός της αλιευτικής προσπάθειας μέσω, ενδεικτικά, της εποχιακής ή προσωρινής απαγόρευσης της αλιείας σε όμορες περιοχές ή μέσω περιορισμών που αφορούν τα εργαλεία ή τη διάρκεια της αλιείας (μέγιστη διάρκεια 24 ώρες).
  - Βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων
  - Μείωση της τυχαίας αλιείας ελασμοβραγχίων, θαλάσσιων πτηνών, χελωνών και θαλάσσιων θηλαστικών μέσω εφαρμογής μέτρων άμβλυσης του φαινομένου αυτού¹
  - Ελαχιστοποίηση της παρεμπόμπου αλιείας και μείωση των απορριπτόμενων αλιευμάτων μέσω κανονισμών ή οικονομικών κινήτρων.
  - Ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της ΜΠΑ για τα τρωτά θαλάσσια είδη μέσω περιορισμών στο είδος και το μέγεθος των εργαλείων ή εποχιακών περιορισμών.
  - Μείωση της άδηλης αλιείας μέσω συλλογής των απολεσθέντων αλιευτικών εργαλείων.
  - Εφαρμογή σχεδίων συλλογής αποβλήτων στους χώρους εκφόρτωσης ιχθύων (ιχθυόσκαλες).
  - Εφαρμογή αποτελεσματικού ελέγχου και επιβολή των ισχυόντων κανονισμών.
  - Υποστήριξη πρωτοβουλιών ενίσχυσης της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων που προέρχονται από δραστηριότητες μικρής παράκτιας αλιείας: βελτιστοποίηση των καναλιών διανομής, προώθηση των λιγότερο εμπορεύσιμων αλιευμάτων, οικολογική σήμανση των βιώσιμων προϊόντων της ΜΠΑ, εκπαίδευση και ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών, αλιευτικός τουρισμός.

¹ Παραδείγματα μέτρων μετριασμού της τυχαίας αλιείας: εποχιακές ή προσωρινές απαγορεύσεις, απαγόρευση χρήσης συμπληρωματικού εξοπλισμού, συσκευές αποκλεισμού και άλλες τεχνικές λύσεις όπως τοποθέτηση φωτισμού LED στα απλάδια και στα στατικά δίχτυα με σκοπό να προσομοιώνεται ένα είδος φράγματος στο νερό, αλλά και αποτρεπτικά συστήματα για πτηνά και θηλαστικά.

Το πρόγραμμα PHAROS4MPAs ερευνά το πώς επηρεάζονται οι ΘΠΠ της Μεσογείου από τις δραστηριότητες της διαρκώς αναπτυσσόμενης Γαλάζιας Οικονομίας και παρέχει στους εμπλεκόμενους σε περιφερειακό επίπεδο μια σειρά πρακτικών συστάσεων όσον αφορά την αποφυγή ή ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τους κυριότερους τομείς της εν λόγω οικονομίας. Μέσω της ενθάρρυνσης της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των δικτύων ΘΠΠ αλλά και μεταξύ κράτους, βιομηχανίας και άλλων εμπλεκομένων, το πρόγραμμα PHAROS4MPAs στοχεύει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των ΘΠΠ και στην καλύτερη προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων σε όλη τη Μεσόγειο Θάλασσα.

Για περισσότερες λεπτομέρειες ανατρέξτε στο πλήρες κείμενο της έκθεσης στην ηλεκτρονική διεύθυνση

<https://pharos4mpas.interreg-med.eu>

Υπεύθυνη επικοινωνίας: Catherine Piante – WWF France - cpiante@wwf.fr

Δημοσιεύθηκε το Σεπτέμβριο του 2019 στα αγγλικά και τον Ιανουάριο 2020 στα ελληνικά από το φορέα PHAROS4MPAs.

© PHAROS4MPAs.

Με την επιφύλαξη παντός νόμιμου δικαιώματος. Σε κάθε αναπαραγωγή, μέρους ή του συνόλου του παρόντος, πρέπει να αναφέρεται ο τίτλος και να αναγνωρίζεται ο προαναφερθείς εκδότης ως κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: Ψαράς στην ΘΠΠ της Ζακύνθου, Ελλάδα, στο βάθος φαίνεται κρουαζιερόπλοιο © CLAUDIA AMICO / WWF

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ: Ψαράς από το Καζ, Τουρκία © CLAUDIA AMICO / WWF

Project co-financed by the European Regional Development Fund

